

۱۰ ویژگی شیعه حقیقی در بیان امام باقر(ع)

یک کارشناس مذهبی با اشاره به حدیثی از امام باقر(ع) به شرح ۱۰ ویژگی شیعه حقیقی پرداخت.

یک کارشناس مذهبی با اشاره به حدیثی از امام باقر(ع) به شرح ۱۰ ویژگی شیعه حقیقی پرداخت.

به گزارش خبرنگار فرهنگی باشگاه خبرنگاران پویا، خدای متعال در قرآن کریم اینچنین بیان فرموده است: «أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ؛ آیا مردم گمان کردند همین که بگویند: «ایمان آوردیم»، به حال خود رها می‌شوند و آزمایش نخواهند شد؟!». (العنکبوت 2) بر اساس تعالیم قرآنی همه انسان‌ها برای رسیدن به درجه مطلوبی که انتظار آن را می‌کشند، می‌بایست صداقت و حقانیت گفتار و عمل خود را ثابت کرده و در آزمون‌های مهمی که خدای متعال در پیش روی آنها قرار می‌دهد، پیروز شوند. از این جهت صرف اقرار به ایمان و تشیع برای سعادت و عاقبت به خیری کفایت نمی‌کند، بلکه این موضوع باید در باور و رفتار و عمل نیز خود را نشان دهد. طبق روایتی از امام محمدباقر علیه السلام شیعه واقعی باید شاخصه‌هایی داشته باشد.

تقویت تقوا و پارسایی

در اندیشه امام محمدباقر علیه السلام اولین و مهم‌ترین گام برای اثبات شیعه‌گری، قبولی در امتحان و آزمون «تقوا و پارسایی» است. این مطلب در روایت امام محمدباقر علیه السلام اینچنین منعکس شده است «مَا شِيعَتْنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَ أَطَاعَهُ؛ شیعیان ما نیستند جز آنان که پرهیزگاری از خدای را در پیش گیرند و فرمانش برند». (تحف العقول، ص 295) در این بین خود اهل بیت علیهم السلام پیشگامان تقوا، پارسایی و الگوی عبودیت و بندگی حق تعالی بوده و بیشترین رفتار پرهیزکارانه را در زندگی مادی از خود نشان داده‌اند. از طرفی شیعه واقعی باید رفتار و سبک زندگی خود را مطابق اولیای راستین دین و امامان معصوم علیهم السلام سامان دهد. در روایت بسیار زیبای دیگری از امام محمدباقر علیه السلام اینچنین وظیفه محبان و شیعیان راستین مشخص شده است «يَا جَايِرُ بَلِّغْ شِيعَتِي عَيْتِي السَّلَامَ وَ أَعْلِمَهُمْ أَنَّهُ لَا قَرَابَةَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَا يُتَقَرَّبُ إِلَيْهِ إِلَّا بِالطَّاعَةِ لَهُ يَا جَايِرُ مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ أَحَبَّنَا فَهُوَ وَ لِيْنَا وَ مَنْ عَصَى اللَّهَ لَمْ يَنْفَعَهُ خُبْنًا... ای جابر (جُفَعَى) سلام مرا به شیعیان من برسان و به آنان اعلام کن که بین ما و خدا قرابت و خویشاوندی نیست و راه تقرب به خدا فقط اطاعت و فرمانبری از اوست. ای جابر هرکه اطاعت خدا کند و ما را دوست بدارد او ولی و دوست ما است و کسی که معصیت خدا را کند، محبت ما سودی به حالش ندارد». (الأمالی (للطوسی)، ص 296)

تواضع و فروتنی و رعایت امانت

یکی دیگر از خصوصیات و ویژگی‌های طلایی شیعه و محب راستین خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام در اندیشه امام محمدباقر علیه السلام، برخورداری از شاخص و عنصر ارزشمندی همچون تواضع و فروتنی و ادای امانت است. فرمود «أَطَاعَةٌ وَ مَا كَانُوا يُعْرِفُونَ؛ إِلَّا بِالْتَّوَّاضُعِ؛ وَ التَّخَشُّعِ؛ وَ آدَاءِ الْأَمَانَةِ؛ و آنان شناخته نمی‌شوند جز به فروتنی و خشوع و بازپس دادن امانت». (تحف العقول، النص، ص 295)

این سه ویژگی طلایی دارای کاربرد فراوانی برای دست‌یابی به زندگی سعادت‌مند است. برخلاف معنا و برداشت‌های سطحی از این اوصاف، باید به این موضوع توجه داشت که این ویژگی‌ها دارای ابعاد و مراتب بسیار مهم است. تواضع و فروتنی و امانت، صرفاً مربوط به آداب زندگی اجتماعی نیست، بلکه نوع رفتار فردی انسان با خدای متعال را نیز در بر می‌گیرد؛ از این رو این سه ویژگی را باید در حوزه‌های مختلفی همچون ارتباط انسان با خدا، ارتباط انسان با انبیاء و اولیای الهی همچنین ارتباط انسان با هموعان مورد بررسی و واکاوی قرار داد. بر این اساس تواضع و فروتنی در برابر خدای متعال و تعالیم وحیانی او، اطاعت‌پذیری و عبودیت را به دنبال دارد و همچنین تواضع و فروتنی در برابر هموعان، دوری از تکبر و عناد و سرکشی را به ارمغان می‌آورد. علاوه بر این، معنای امانت در ارتباط با خدای متعال نیز معنای وسیع و گسترده دارد؛ از جمله جلوه‌های امانت‌داری در این خصوص، حفظ و نگهداری نعمت‌های مادی و معنوی است که خدای متعال در اختیار انسان قرار داده است. در ارتباطات اجتماعی نیز شیعه واقعی هیچ‌گاه در امانت‌هایی که به او سپرده شده است خیانت نمی‌کند.

عشق به عبودیت و بندگی حق تعالی

شیعه واقعی در اندیشه امام محمدباقر علیه السلام، جلوه های ناب عبودیت و بندگی حق تعالی را از خود به نمایش می گذارد. چنین شیعه ای برنامه ای دقیق و منظم در خصوص پایبندی به اعمال عبادی دارد و در این خصوص ذره ای کوتاهی و سستی به خود راه نمی دهد. در توصیف این ویژگی شیعیان از امام محمدباقر علیه السلام این چنین نقل شده است «شِيعَتُنَا إِلَّا مَنْ اتَّقَى اللَّهَ ... وَ كَثْرَةَ ذِكْرِ اللَّهِ وَ الصَّوْمِ وَ الصَّلَاةِ وَ ... وَ تِلَاوَةَ الْقُرْآنِ ..» شیعیان ما نیستند جز آنان که پرهیزگاری از خدای را در پیش گیرند ... و یاد کردن بسیار خداوند و روزه و نمازگزارى، ... و تلاوت کردن قرآن...». برخی از دوستان و محبان اهل بیت علیه السلام علی رغم محاسن رفتاری و اخلاقی، متأسفانه در پایبندی به امور شرعی و عبادی سستی و تعلل از خود نشان می دهند. به طور قطع برای دستیابی به درجات عالی دوستی و تبعیت از خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام باید نواقص اعمال عبادی را در زندگی خود را بر طرف کنیم.

جلوه های ناب اخلاق مداری در زندگی

از دیگر زیبایی های سبک زندگی شیعه واقعی، برخورداری کامل از عنصر و شاخص اخلاق مداری در تعامل و رفتار با دیگران است. اولین و مهم ترین جلوه اخلاق مداری در فرهنگ و اندیشه امام محمدباقر علیه السلام می بایست در تعامل و ارتباط با والدین خود را نشان دهد. از این رو هرگونه بی اخلاقی و رفتار خلاف منش انسان دوستی از محبان اهل بیت علیهم السلام قابل پذیرش نیست؛ چنانکه حضرت در ادامه روایت قبل می فرماید «وَ الْبِرُّ بِالْوَالِدَيْنِ وَ تَعَهُّدُ الْجِيرَانِ مِنَ الْفُقَرَاءِ وَ ذَوَى الْمَسْكِنَةِ وَ الْعَارِمِينَ وَ الْأَيْتَامَ وَ صِدْقَ الْحَدِيثِ وَ تِلَاوَةَ الْقُرْآنِ وَ كَفِّ الْأَلْسُنِ عَنِ النَّاسِ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ وَ كَانُوا أُمَّتَاءَ عَشَائِرِهِمْ فِي الْأَشْيَاءِ يَعْنِي «شیعیان ما نیستند جز آنان که ... به پدر و مادر نیکی کنند و در کار همسایگان تهیدست و بیچارگان و بدهکاران و یتیمان و راست گفتاری رسیدگی کنند و ... سخن نگفتن با مردم جز به نیکی؛ و شیعیان ما در هر چیزی امین خویشاوندانشان هستند».

حجت الاسلام علی بیرانوند، کارشناس تبلیغ سطح عالی حوزه علمیه قم